

Všeobecná ženijní podpora

T1/1 - Charakteristika a hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

Přednáška

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty ekonomiky a managementu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

Cíl přednášky:

- Objasnit význam základních pojmů všeobecné ženijní podpory (VŽP).
- Vysvětlit charakteristiku VŽP včetně hlavních úkolů plněných ženijním vojskem AČR.

Obsah přednášky

1. Úvod
2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk
3. Charakteristika všeobecné ženijní podpory
4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory
5. Možnosti jednotek ŽV při realizaci úkolů VŽP
6. Závěr

1. Úvod

Základním úkolem AČR je zajištění obrany státu a plnění spojeneckých závazků ČR. Tyto tradiční úkoly jsou v současnosti rozšiřovány o aktivní účast jednotek AČR v mnohonárodních operacích v oblastech nestability nebo konfliktů a při realizaci záchranných a humanitárních akcí v různých geografických podmínkách.

Podle úkolů a způsobů použití vojenských sil se tyto operace rozdělují na bojové a nebojové. Neoddělitelnou součástí vojenských operací je podpora činnosti vojsk, jejíž významnou součástí je **ženijní podpora**.

1. Úvod

Ženíjní vojsko je podpůrným druhem vojska k poskytování ženijní podpory operací (činností) AČR (ve společné operaci na obranu ČR, v bojových i nebojových operacích různé intenzity mimo území ČR), k vyčlenění sil a prostředků AČR k posílení integrovaného záchranného systému při řešení ohrožení v důsledku živelních pohrom a průmyslových havárií, k posílení Policie ČR a k vyčlenění (podpoře) ženijních jednotek ve prospěch operací NATO/EU. Organizační struktury ženijního vojska umožňují vytvořit prvky, které budou schopny zabezpečit modulární zasazování sil a prostředků pro plnění úkolů v míru, v období krizí i ve válečném stavu.

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

Ženijní podpora je mnoho-oborovou činností a jedním z důležitých druhů podpory činnosti vojsk (úkolových uskupení v operacích).

Spočívá v souhrnu opatření k zabezpečení osob, techniky a ostatního materiálu, činnosti orgánů a míst velení, vytvářejících podmínky k úspěšnému splnění úkolů.

Je prováděna všemi druhy vojsk ve všech druzích operací.

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

Ženijní podpora
na operační úrovni

Ženijní podpora
boje

(Combat Support Engineering)

zahrnuje plnění těch úkolů ženijního vojska, které jsou spojené s přímou podporou probíhajících nebo bezprostředně nastávajících operací.

Důraz je kladen obvykle na rychlost provedení, proto jsou úkoly plněné zejména s využitím normovaných prostředků.

Tento druh podpory se podle některých dokumentů také nazývá „bojová ženijní podpora“.

Ženijní podpora
vojsk

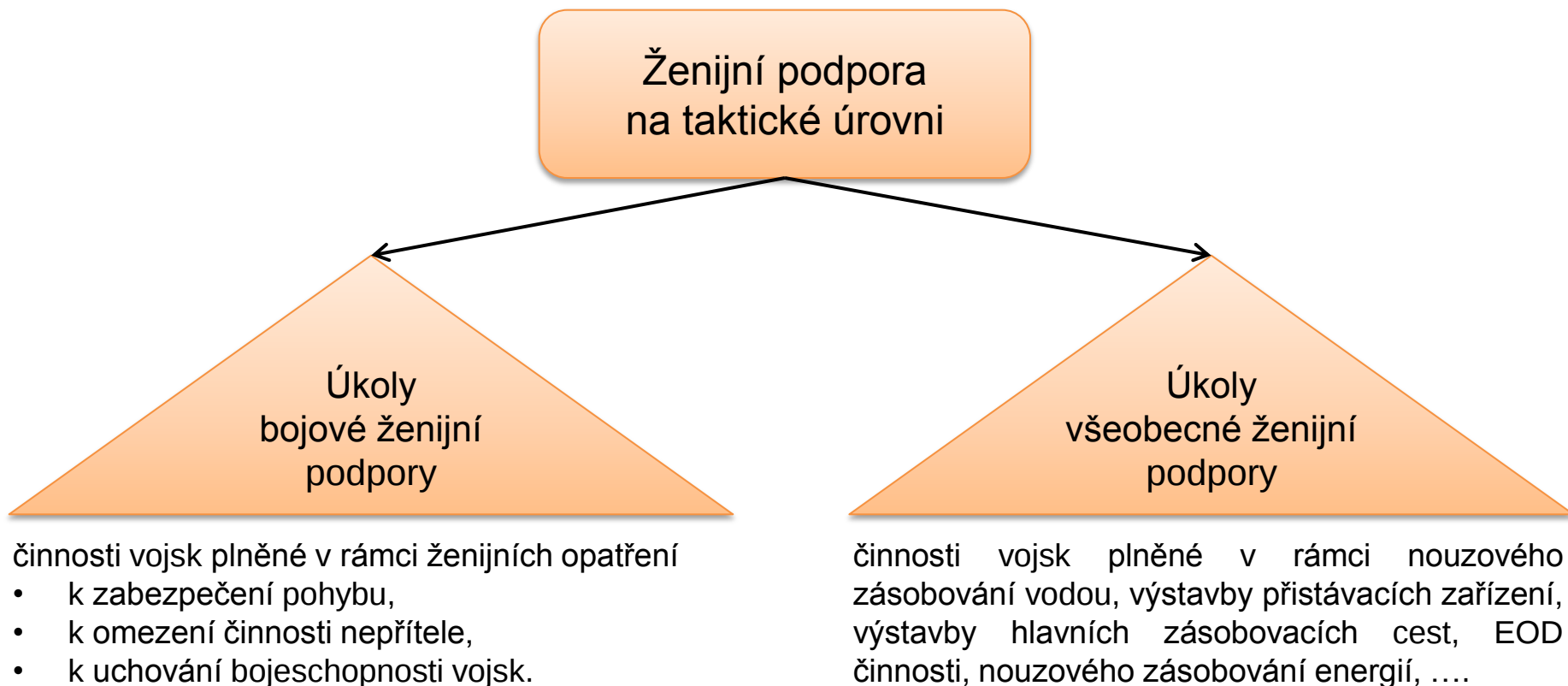
(Force Support Engineering)

zahrnuje na delší dobu plánovanou nepřímou podporu probíhajících či budoucích operací a plnění úkolů, spojených s udržováním sil napříč všemi etapami operace.

V rámci ženijní podpory vojsk jsou plněny obvykle trvalejší úkoly, s využitím účelově navrhovaných řešení.

Tento druh podpory se podle některých dokumentů také nazývá „všeobecná ženijní podpora“.

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

Ženijní podpora činnosti vojsk přímo ovlivňuje výsledek operace.

Úkoly a opatření ženijní podpory činnosti vojsk se organizují a realizují vlastními silami a prostředky úkolových uskupení a také formou podpory.

Jednotky ženijního vojska podporují činnost ostatních druhů vojsk při realizaci jednotlivých opatření podle svých možností a na základě priorit stanovených velitelem.

Úkoly a opatření ženijní podpory činnosti vojsk se organizují a realizují vlastními silami a prostředky úkolových uskupení a také formou podpory. Schopnosti plnit uvedená opatření a z nich vyplývající úkoly ženijní podpory jsou v podmínkách úkolových uskupení dány:

- množstvím a vycvičeností osob, které lze vyčlenit k plnění úkolů ženijní podpory;
- množstvím a možnostmi ženijních prostředků (ženijní technika, ženijní munice, ženijní materiál), které jsou k plnění úkolů ženijní podpory k dispozici;
- dobou, kterou lze na plnění úkolů ženijní podpory využít.

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

Jednotky (útvary) úkolových uskupení svými silami:

- budují ochranné stavby jednoduchého typu (zřizují okopy k vedení palby a pozorování, úkryty pro živou sílu, okopy a kryty pro techniku a pro zásoby materiálu) s využitím ženijního nářadí, návěsných zařízení i trhavin;
- budují postavení a prostory rozmístění vlastních vojsk, zajišťují zátarasy a maskují je s využitím předepsaných i výpomocných prostředků;
- vytyčují a upravují cesty pro přesun a manévr sil a prostředků v návaznosti na cesty upravované jednotkami ženijního vojska;
- překonávají výbušné i nevýbušné zátarasy a překážky;
- překonávají vodní překážky broděním, jízdou tanků pod vodou a na obojživelné bojové technice;
- pomocí předepsaných prostředků provádějí těžení a úpravu vody.

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

K plnění uvedených úkolů využívají jednotky všech druhů vojsk zejména:

- ženijní nářadí (polní lopatky, ženijní lopaty a krumpáče, sekyry, pily, sochory a další materiál), které je součástí výbavy techniky nebo vojáků);
- masky měnitelných rozměrů „M“ nebo maskovací pokryvy „F“ a maskovací oděvy;
- soupravy maskovacích barev pro maskování techniky a objektů;
- buldozerová zařízení na technice;
- návěsná zařízení k odtarasování a výbušné odminovače;
- zahlubovací zařízení;
- motorové řetězové pily;
- úpravny vody;
- soupravy pro ženijní práce (soupravy pomůcek pro zaminování, pro odminování, pro trhání, pro ženijní průzkum, soupravy vytyčovacích prostředků);
- výpomocný materiál.

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

Charakter úkolů ženijní podpory činnosti vojsk, plněných jednotkami ženijního vojska, se mění podle stupně velení, fáze, druhu a intenzity činnosti vojsk v operaci. V závislosti na uvedených faktorech převažuje **buď plnění úkolů bojové ženijní podpory** (přímé podpory bojovým silám) **nebo úkolů všeobecné ženijní podpory**.

K realizaci úkolů v rámci jednotlivých ženijních opatření **se úkolová uskupení posilují** jednotkami ženijního vojska. Toto posílení může být řešeno **formou přidělení sil a prostředků** (jednotky ženijního vojska se mohou rovněž začleňovat do vytvářených úkolových uskupení a stávat se tak jejich součástí) nebo **formou ženijní podpory (plnění úkolů ve prospěch)** činnosti úkolového uskupení.

Přidělené jednotky ženijního vojska se podřizují tomu veliteli, kterému jsou přiděleny. Úkoly ženijní podpory pak plní na základě jeho rozkazů.

Podpůrné jednotky ženijního vojska plní úkoly podle požadavků příslušného velitele úkolového uskupení, jehož jednotky podporují (budování ochranných staveb, zřizování zátarasů). Přitom však zůstávají podřízeny svému veliteli.

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

K plnění opatření a úkolů ženijní podpory se z organických a přidělených jednotek ženijního vojska se na stupni brigádního (praporečnického) úkolového uskupení vytváří:

- odřady (skupiny) k zabezpečení pohybu vojsk;
- zatarasovací odřady (skupiny);
- opevňovací odřady (skupiny);
- další odřady (skupiny, týmy) k plnění konkrétních úkolů v prostoru operace (nasazení úkolového uskupení), jejichž plnění si vyžaduje ženijní podporu (záchranné, uvolňovací, protipožární, EOD týmy atd.);
- ženijní zálohy v závislosti na množství ženijních sil a prostředků, které jsou na daném stupni velení (v úkolovém uskupení) k dispozici.

2. Charakteristika ženijní podpory činnosti vojsk

K zásadám použití jednotek ženijního vojska při plnění úkolů ženijní podpory patří:

- soustředění ženijních sil a prostředků k plnění hlavních úkolů ženijní podpory, na rozhodujícím směru (prostoru) činnosti vojsk úkolového uskupení a zabezpečení jejich včasného manévru v průběhu operace;
- použití sil a prostředků ženijního vojska v souladu s jejich předurčením;
- nepřetržitá součinnost mezi jednotkami ženijního vojska a podporovanými silami;
- efektivní používání ženijních prostředků, především ženijní techniky a ženijní munice;
- vytváření a neustálá obnova zálohy ženijních sil a prostředků.

3. Charakteristika všeobecné ženijní podpory

Všeobecnou ženijní podporu operace lze charakterizovat jako plánovanou a dlouhodobou přípravu a také realizaci nejsložitějších opatření ve prospěch probíhajících či budoucích operací, jakož i ty úkoly, které jsou spojeny s dlouhodobým působením společných (mnohonárodních) sil v průběhu všech období operace.

Úkoly ženijní podpory operace v rámci všeobecné ženijní podpory budou zpravidla plněny v delším časovém období a více se budou opírat o účelově plánovaná a sestavená řešení.

Všeobecná ženijní podpora operace zahrnuje poskytování:

- ženijních kvalifikovaných doporučení;
- odborných expertíz;
- prostředků a prací jiných, než těch, které se týkají přímé podpory, prováděné bezprostředně v prostoru bojových operací.

3. Charakteristika všeobecné ženijní podpory

Dle standardizačního dokumentu ATP-52(B) je výčet úkolů všeobecné ženijní podpory následující:

- nouzové zásobování vodou;
- výstavba přistávacích zařízení pro letectvo;
- oprava poškozených letišť;
- zajištění a údržba staveb a jejich technického vybavení;
- údržba a výstavba hlavních zásobovacích cest;
- pyrotechnická asanace (EOD – likvidace výbušného materiálu);
- železnice a přístavy;
- skladování a distribuce pohonných hmot;
- zabezpečení informacemi o zemském povrchu;
- dekontaminace od chemických, biologických, radiologických a jaderných látek;
- nouzové zásobování energiemi;
- potápěčské práce v rámci zabezpečení bojových operací;
- ženijní opatření ochrany vojsk.

3. Charakteristika všeobecné ženijní podpory

Poskytování všeobecné ženijní podpory činnosti vojsk bude realizováno ve všech druzích operací a ve všech prostorech operace, ale zpravidla jinde, než kde budou realizována opatření bojové ženijní podpory. Mnoho z úkolů této formy podpory operace bude plněno především v týlových prostorech operace.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

A. Nouzové zásobování vodou (bude řešeno s doc. Števkem)

Jednou z nejdůležitějších potřeb, které ovlivňují činnost vojsk, je odpovídající zásobování vodou. Je třeba jej řešit ve vztahu k činnosti jednotek v poli a ve vztahu k administrativním základnám a dalším jednotkám, které plní úkoly v prostoru operace.

Zásobování vodou bude prováděno prostřednictvím jednotných zdrojů. Zdroje surové vody budou používány za situace, kdy nebudou k dispozici místní vodojemy. Při získávání informací o možnosti využívání místních vodních zdrojů je ale nezbytná spolupráce s odpovídajícím subjektem hostitelského státu.

Kritéria pro nouzové zásobování vodou jsou uvedena ve STANAG 2885.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

B. Výstavba přistávacích zařízení pro letectvo

(není cílem tohoto semestru)

Jedná se především o:

Přistávací plochy pro vrtulníky

Polní letiště, vzletové a přistávací dráhy

Stávající polní letiště

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

C. Oprava poškození letišť (není cílem tohoto semestru)

Obnovení vzdušných operací v co nejkratším čase po leteckém útoku nepřítele je nezbytné k tomu, aby byla zabezpečena stálá vzdušná podpora pozemním bojujícím jednotkám. Následkem leteckého útoku nepřítele vzniká často potřeba provést nutné opravy poškozených polních letišť.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

D. Zajištění a údržba staveb a jejich technického vybavení (není cílem tohoto semestru)

Při stavebních opravách poškozeného polního letiště se mohou objevit požadavky na obnovení základních služeb k zabezpečení leteckého provozu a na obnovení technického vybavení letiště.

Mezi tyto požadavky patří například zásobování pohonnými hmotami, obnova elektrické energie a osvětlení, obnova záchytného zařízení pro letadla, stavební opravy úkrytů a ubytovacích prostorů a v neposlední řadě oprava účelových komunikací polního letiště.

Pokud nelze obnovit letecký provoz na polním letišti běžným způsobem, tzn. vlastními silami a prostředky, je nutné zajistit tento provoz formou tzv. nouzových opatření (ruční čerpadla na PHM, elektrocentrály a osvětlovací soupravy) nebo tyto prostředky vyžádat od nadřízeného.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

E. Údržba a výstavba hlavních zásobovacích cest

(není cílem tohoto semestru)

Při stavebních opravách poškozeného polního letiště je nutné myslet i na obnovení nebo celkovou výstavbu cest pro zajištění bezpečného chodu letiště. Jedná se především o zásobovací cesty pro doplňování PHM, vody, materiálu logistiky a v neposlední řadě také o zabezpečení přepravy letištního personálu na svá pracoviště nebo na ubytovny.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

F. Odstraňování výbušného materiálu (EOD)

(není cílem tohoto semestru)

Odstraňování výbušného materiálu je možno chápat jako neutralizaci nebezpečí spojeného s nevybuchlou cizí i vlastní municí, která představuje hrozbu pro operace, zařízení, osoby, techniku a materiál. Pro odstraňování výbušného materiálu, který zahrnuje nevybuchlou municí, nástrahy a improvizovaná výbušná zařízení, jsou vyžadovány vojenské jednotky, které mají schopnost tento materiál likvidovat, a to i v prostorech kontaminovaných chemickými, biologickými, radiačními a jadernými látkami (CBRN).

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

G. Zabezpečení informacemi o zemském povrchu

(není cílem tohoto semestru)

Zabezpečení informacemi o zemském povrchu (geomatická podpora) tvoří základ pro vedení novodobých vojenských operací.

Každý zbraňový systém, bojová jednotka, letadlo nebo loď potřebují nějaký druh informací o zemském povrchu pro svoji činnost.

Podpora informacemi o zemském povrchu zahrnuje:

- odpovědnost za aktualizaci, opravu a udržování databáze informací o zemském povrchu, včetně papírových map;
- poskytování omezených výrobních kapacit;
- distribuci geografických dat, včetně mapování a elektronického kopírování dat;
- další produkty obsahující informace o zemském povrchu využitelné pro analýzu terénu;
- zabezpečování týmů k analýze terénu pro jednotky (útvary) úkolových uskupení a provádění měření v terénu.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

H. Dekontaminace od chemických, biologických, radiologických a jaderných látek (není cílem tohoto semestru)

Příslušníci ženijního vojska musí realizovat všeobecné zásady ochrany proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným látkám, jež jsou společné pro všechny složky společných sil.

Příslušníci ženijního vojska armád jednotlivých zemí mohou mít přiděleny specifické úkoly v oblasti ochrany proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným látkám. Tyto úkoly jsou v každé armádě odlišné.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

I. Nouzové zásobování energiemi (bude řešeno s pplk. Kyjovským)

Elektrocentrály, jako mobilní zdroje elektrické energie, jsou obecně určeny „k zásobování elektrickou energií při zabezpečení činnosti vojsk v polních podmínkách i v mírových posádkách“.

Elektrická energie je klíčovým faktorem pro zabezpečení činnosti jednotek AČR jak na teritoriu ČR, tak i v podmínkách mnohonárodních operací. Spolehlivé zásobení vojsk elektrickou energií v poli představuje, vzhledem k rozvoji elektrifikace a elektronizace mobilních zbraňových systémů a zvyšování pobytového komfortu vojsk, jeden z hlavních předpokladů úspěchu jakéhokoli armádního nasazení. Jednotky AČR mohou být nasazeny kdekoliv ve světě, v operacích napříč různými spektry konfliktů.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

J. Potápěčské práce v rámci podpory bojových operací

(není cílem tohoto semestru)

Potápěčské práce prováděné specialisty ženijního vojska zahrnují celou škálu činností a úkolů a mají nezastupitelné místo při ženijní podpoře bojové činnosti vojsk.

Podle charakteru činnosti dělíme potápěčské práce na:

- průzkumné potápěčské práce;
- technické potápěčské práce;
- speciální potápěčské práce;
- vyprošťovací a záchranné práce;
- potápěčské práce za zvláštních a ztížených podmínek.

4. Hlavní úkoly všeobecné ženijní podpory

K. Ženijní opatření ochrany vojsk (není cílem tohoto semestru)

Ochrana vojsk je definována jako souhrn opatření a prostředků určených k minimalizaci zjištění možného cíle protivníkem, zranitelnosti osob, zařízení, výzbroje a techniky a činností před jakýmkoli ohrožením za každé situace a k zachování akceschopnosti a bojeschopnosti vojsk.

Cílem ochrany vojsk je maximální snížení účinnosti působení protivníka na vlastní vojska, odstranění následků napadení, zachování nebo obnova bojeschopnosti a ochrana vojsk před nežádoucími účinky vlastních zbraní a bojové techniky.

Ochrana vojsk je tedy záležitostí všech druhů vojsk a jednou z klíčových podmínek úspěchu každé operace.

5. Možnosti jednotek ŽV při realizaci úkolů VŽP

Máme-li řešit (analyzovat) možnosti ženijní podpory, resp. všeobecné ženijní podpory, **něčeho nebo někoho** (nějaké činnosti velitele, štábu, úkolového uskupení), musíme vědět **o co (o koho, o jakou činnost, operaci)** se bude jednat, jak zhruba bude probíhat, jaké úkoly, v jakém pořadí, prostředí a jakým způsobem se předpokládá konkrétním uskupením v průběhu operace plnit.

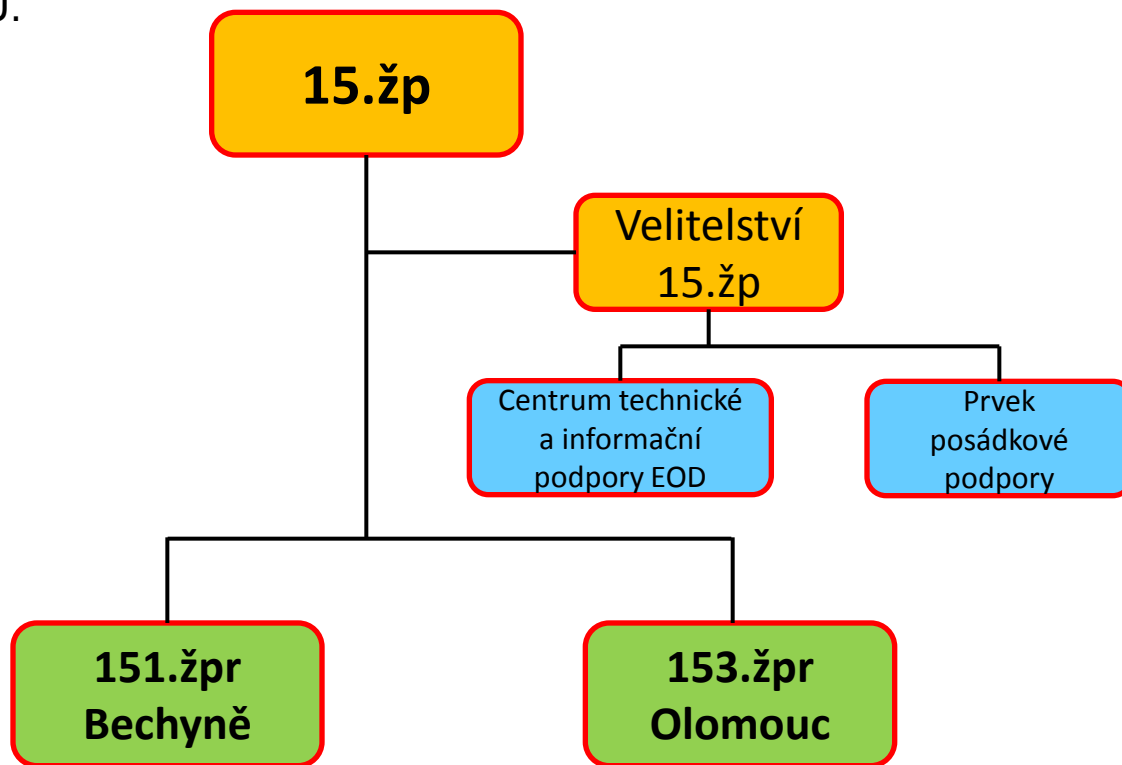
5. Možnosti jednotek ŽV při realizaci úkolů VŽP

Ženijní vojsko AČR musí být schopno plnit úkoly ženijní podpory v souladu s politicko-vojenskými ambicemi ČR se zaměřením na plnění úkolů bojové ženijní podpory a všeobecné ženijní podpory operací AČR (v ČR i zahraničí).

Dále musí být schopno plnit úkoly vyplývající ze závazků AČR směrem k IZS, zejména při záchranných pracích a při obnově infrastruktury v oblastech postižených živelními pohromami nebo průmyslovými haváriemi a úkoly vyplývající z ženijní podpory HNS při přijetí spojeneckých vojsk na území ČR. **Důraz bude položen na modulárně vytvářená ženijní úkolová uskupení v souladu s charakterem plněného úkolu.**

5. Možnosti jednotek ŽV při realizaci úkolů VŽP

Cílem výstavby ženijního vojska v letech 2009-2014 je připravit útvary a jednotky schopné ve prospěch brigádního úkolového uskupení (bÚU) AČR vyčlenit jednotku k plnění úkolů ženijní podpory (bojové i všeobecné) v síle do ženijního praporu pro plnění úkolů ženijní podpory bÚU.

5. Možnosti jednotek ŽV při realizaci úkolů VŽP

V oblasti všeobecné ženijní podpory budou ženijní jednotky (ženijní stavební, ženijní mostní, ženijní odminovací jednotky, jednotky EOD a jednotky všeobecné ženijní podpory) plnit zejména úkoly spojené:

- s budováním a úpravou základen pro vojska při zahraničních operacích;
- s obnovou nebo vybudováním infrastruktury využívané vojsky na teritoriu (případně i civilním obyvatelstvem);
- s budováním a obnovou infrastruktury ve prospěch logistické podpory vojsk;
- s obnovou infrastruktury pro civilní obyvatelstvo v rámci programů CIMIC - tzn. výstavbou a opravou cest (požadována zatížitelnost cest dle standardů NATO je MLC 100), obnovou letišť, výstavbou přistávacích ploch pro vrtulníky, stavbou plovoucích mostů se zatížitelností minimálně MLC 70, stavbou mostních provizorií z předem připravených mostních konstrukcí;
- s pomocí při výstavbě nebo obnově válkou zničené civilní infrastruktury.

5. Možnosti jednotek ŽV při realizaci úkolů VŽP

Dále budou ženijní jednotky při plnění úkolů zahraničních operací plnit úkoly plošného odminování, likvidace výbušných materiálů, IED a likvidace výbušných pozůstatků války na teritoriu.

Priority naplňování ženijních funkcí:

- č. 1 – pohyb vlastních vojsk (mobility);
- č. 2 – uchování bojeschopnosti vlastních vojsk (survivability);
- č. 3 – všeobecná ženijní podpora;**
- č. 4 – omezení činnosti nepřítele (counter-mobility).

6. Závěr

Ženíjní vojsko je připravováno realizovat ženíjní podporu činnosti vojsk v plném spektru operací vyjma operací v arktickém prostředí. Rozsah možného nasazení uskupení ženíjního vojska Armády ČR bude nutně vycházet z vojensko – politických ambicí ČR a závazků ČR týkajících se vyčleňování sil a prostředků do společných operací NATO, EU a OSN.

Vytvářená uskupení ženíjního vojska AČR mohou být nasazována k plnění úkolů ženíjní podpory vojsk zpravidla jako součást národních nebo mnohonárodních uskupení na základě politicko-strategického zadání schváleného ústavními orgány ČR.

Základní a doporučená literatura:

1. ZELENÝ, J. (S - 10490) *Všeobecná ženijní podpora*. Brno: UO, 2011;
2. STANAG 2394-ATP-52(B) *Ženijní doktrína pozemních sil*;
3. Návrh předpisu Vševojsk-2-2. *Ženijní zabezpečení boje*. Praha 2004;
4. Pomůcka „*Organizace, vybavení, možnosti a zásady použití ženijního vojska a záchranných praporů*“. Praha 2006.

Úkoly pro samostatnou práci:

- Objasněte místo všeobecné ženijní podpory v rámci ženijní podpory činnosti vojsk.
- Stručně popište úkoly VŽP vyplývající z přijatého standardizačního dokumentu ATP-52(B) a uveďte, které z uvedených úkolů byly přijaty ČR s výhradami a z jakých důvodů.
- Charakterizujte podíl jednotek ženijního vojska AČR na plnění jednotlivých úkolů VŽP.